

PREGÓ DE SANT JORDI A GRANOLLERS 2023

Un pregó és un discurs literari
fet exprés per a alguna ocasió.
Se n'espera un esquitx de passió
però sense que el predicador
es pretengui central i acapari
l'interès distret dels oïdors.
En el fons, és un text rutinari
per llepar el cul d'una institució
o jugar a fer el revolucionari:
sempre hi ha aquell rebec orador
que aprofita la trona, incendiari,
perquè és pària i vol dir el nom del porc
o perquè ja va sent necessari
que algú expliqui amb llenguatge ordinari
la nuesa de l'emperador
i la barra dels seus partidaris.

El meu cas no serà res d'això.
Jo us diré que llegiu el diari,
i revistes, i llibres, breviaris,
i tractats, i manuals, formularis,
i tot tipus de publicacions
perquè, amics, això us farà millors.

I us ho dic perquè cal que es prepari
tot el món pel retorn dels lectors!

Que el llegir avui és deficitari?
Que hem fet un mal negoci amb l'*scroll*?

Mica en mica, pel fet de pensar-hi,
he arribat a certes conclusions:
per combatre el llenguatge informàtic
no hi ha res com les imprecisions.
Les IA no saben com entrar-hi
quan hi ha un doble sentit arbitrari
o un problema de contradiccions.
Lo poètic, ambigu i llunàtic,
és el més complicat de fer pràctic,
és allò més humà i més preciós.

Per exemple, si el vocabulari divergeix del que hi ha al diccionari, el sistema, de cop, va confós. Si llegeix que un “té pipa i té tos”, amb la lògica del programari hi entendrà que és algun fumador i, de cop, quan la pipa es dispari, trencarà la primera accepció i la tos serà un joc secundari. Però aquesta “pipa” ho pot ser tot: per fumar i disparar i el que calgui, tot alhora en la imaginació, que no ha de triar la orientació i que en la polisèmia hi té un pati.

O encara hi ha una cosa pitjor: imagina que parlo d'*això* però no em digno especificar-hi. Què és “això” en aquesta oració? Quin tros d'antecedent cal comptar-hi? Tot el tema? Sols una porció? La d'abans o una part posterior? Un “això” no té què l'equipari! El discurs pot resultar un escarni, un estrany laberint de pronoms, en el qual ho fa fi qui hi fa pànic, i aquest n'és i en canvi l'altre no, tot ben clar en el seu valor sintàctic però amb els referents a patolls.

És encara més dur i més galdós si un sintagma té un doble escenari i és ambigu fins al moll de l'os: la piscina per a nens de plàstic. Oh, quin drama més bell i fantàstic quan funcionen les dues opcions: són els nens o la bassa, de plàstic? Tot depèn de quin líquid s'hi escampi, on ho facin i amb quina intenció. Tot i que en context mediterrani qualsevol pensa estiu, jocs aquàtics i un remei per a la xafogor. És a dir, pots pensar a interpretar-hi que hi ha un sentit comú al rerefons, però un ordinador no és tan vàlid per saber què és factible i què no.

I si anem cap a l'àmbit pragmàtic,
la metàfora és la perdició:
són paraules en un rar estadi
en el qual el sentit és borrós.
Per exemple: "L'amor és un barri
ple de casetes de pescadors."
Si diem que "L'amor és un barri
ple de casetes de pescadors",
hi entendrem, sense un gran comentari,
un sentit prou complex i nombrós,
perquè hi ha un pescament amorós
però no és pas domèstic, de barri,
o perquè en el sentit societari
d'aquest gremi que viu vora el port
no se sap ben bé què hi fa l'amar-s'hi
si no és un joc un xic escabrós...
No només hi ha una opció a desxifrar-hi,
és un sentit obert i un punt fosc,
on els mots sembla que estan en trànsit
entre significats i abstraccions.

La paraula no és concepte estàtic,
és un ens carregat de valors
que s'enfilen i cauen, portàtils.
La paraula és un teló de fons
que barreja sentits com colors
en un gran joc de llums del tot màgic.

I si tots i cada un dels mots
és capaç d'usurpar el sentit d'altri,
o, també, de crear sentits nous,
quin problema més greu per al càndid
que es creu que és la comunicació
el que fa el nostre llenguatge vàlid.

Tota llengua és un gran mostrador,
la matèria que l'apotecari
usa per preparar la poció,
un immens potencial d'expressió
infinít per al qui vol jugar-hi.

Pots jugar fent que la percepció
quedi lliure de tota estretor
i connecti els sentits, la raó,
la memòria i el cor, i que vagui
per les xarxes de la intuïció.

El misteri vindrà a ser palmari
en aquest punt de la narració,
i en un gest que no trobi adversari
el discurs farà un gir llegendari
i amb caràcter d'estre estrafolari
el poeta es farà un punt el foll
invocant el xiulet i el xivarri
per fer créixer el serrell del soroll
i entre un terrabastall vast i vari
deixar caure la clau del calvari
per confondre el context del contorn.

Així doncs, compactant l'ideari,
diré l'ésser humà en tant que tots
quan, lingüísticament llibertaris,
ens tornem solament un motor
de dir coses i coses i quasis
i quàsars ciclòpics i tòpics ignots.
Perquè en som uns ninots,
quasi uns estaquirots,
que imitant el que han fet els d'abans
diem blanc al que és pà·lid,
però destres de creure'ns millors
reprenem els dolors
de parir de nou l'empal·lidir com si anés sota pal·li.
I així anem recreant una llengua
per donar-li la nostra obsessió
com si fos un regal lluminós
o la força del món quan ens tempta.
I ensensem que som déus
en l'indigne relleu
de la nostra mostreta de femta.

Perquè al fons d'aquest doll,
el motiu del soroll
és poder deixar un traç que preservi
aquest lleu pensament
que ha sorgit un moment
quan m'han dit que posés el meu nervi
a pensar algun pregó
per la festa major
del llegir, com qui truca algun tècnic
perquè tapi un forat
o esmeni un disbarat
o que allò que va tort ens ho arregli.
És a dir que el que faig
és llançar els mots a raig
per mostrar, simplement, el que deia
i, airejant la qüestió,

posar un altra raó
en l'encant de la forma mateixa.
Perquè és l'àmbit amè:
donar a entendre el plaer
fa més goig que no pas inflar queixes.
I jo us vull tots amb mi,
disposats a llegir
per descloure els barrots de la reixa.

Allibereu-vos, granollerins!
Fugiu més enllà dels confins
que us instiga la vida ordinària
i brolleu un saber transcendent
que us honori entremig d'altra gent
i us elevi l'alè com un aire,
i amb carisma parleu
com si fóssiu la veu
d'un atac intens de glossolàlia!

Com murrís murmuris,
barbolls simptomàtics,
patètics pro tàctics,
enceneu les teies
d'onomatopeies!
Crideu barricades sonores!
Cantúries cotorres!
Sigueu la paraula barjaula
que entaula la faula i allà li fa fills!
Renecs i renills!
Sense cap vergonya!

Sigueu la cigonya que els du de París,
com a gal·licismes,
o feu barbarismes com a borborigmes,
que es tracta d'obrir-se,
d'obrar-se i driblar.

La cosa promet.

Si algú ara fes cas del que dic,
només semblaria més ric.
Més ric de paraules.
Però al fons del cor
sabria la sort
del camí que s'ha obert a les bones i a les maules.

Sí, ara ja acabo,
no us faig patir més.
Ompliu-vos la boca,
gent de Granollers,
d'un vent que us recordi
que, cada sant Jordi,
amb cada nou llibre,
fareu més possible
la cosa increïble
de la vostra ment.

Sabeu de què parlo,
del que us fa lingüístics:
aquell do somnàmbul,
recòndit i críptic
d'on surt que s'entenguin
uns sons tan estranys.

Sentiu-me, companys,
i que el cor se n'alegri!

Josep Pedrals

Granollers, 22 d'abril de 2024